

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Л. Г. Сокурянська

ВСТУП ДО СОЦІОЛОГІЇ

Навчальний посібник

Харків – 2011

УДК 316 (075.8)
ББК 60.5я73
С 59

Рецензенти:

Лисиця Н. М. – доктор соціологічних наук, професор кафедри економіки та маркетингу Харківського національного економічного університету;

Подольська Є. А. – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри філософії та гуманітарних дисциплін Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»;

Рущенко І. П. – доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології та масових комунікацій навчально-наукового інституту права та масових комунікацій Харківського національного університету внутрішніх справ.

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 7 від 24 червня 2011 р.)*

Сокурянська Л. Г.

С 59 Вступ до соціології: Навчальний посібник / Л. Г. Сокурянська. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 156 с.
ISBN 978-966-623-847-7

Навчальний посібник підготовлений у відповідності до програми навчального курсу «Вступ до соціології та соціальної роботи» та складається з двох розділів, які відповідають першим двом модулям цього курсу. Завдяки цим розділам автор вводить читача у світ соціології, розкриваючи специфіку соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів, об'єкт та предмет соціології, її функції, структуру, методи дослідження, роль у розвитку сучасного українського суспільства. Велика увага приділяється історії світової та вітчизняної соціології, її основним персоналіям, етапам розвитку. У посібнику представлено тематичний план та програму курсу «Вступ до соціології та соціальної роботи», запитання для самоконтролю, список обов'язкової та додаткової літератури, а також порядок нарахування балів за шкалою ECTS та національною шкалою.

Пропонований посібник може використовуватися для самостійного опанування програми курсу.

Для викладачів та студентів соціологічних спеціальностей вищих навчальних закладів України і всіх, кого цікавить соціологія.

**УДК 316 (075.8)
ББК 60.5я73**

ISBN 978-966-623-847-7

© Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2011

© Сокурянська Л. Г., 2011

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2011

ЗМІСТ

ВСТУП	5
Тематичний план курсу «Вступ до соціології та соціальної роботи»	6
Порядок нарахування балів за шкалою ECTS та національною шкалою з курсу «Вступ до соціології та соціальної роботи»	9
Програма курсу «Вступ до соціології та соціальної роботи»	11
Розділ 1 СОЦІОЛОГІЯ – НАУКА ПРО СУСПІЛЬСТВО	23
1.1. Об’єкт, предмет та суб’єкт соціології. Дискусії щодо предметного поля соціологічної науки	23
1.2. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв’язок соціології з іншими науками про суспільство та людину	29
1.3. Структура соціологічної системи знання. Фундаментальна та прикладна, теоретична та емпірична соціологія. Макро- та мікросоціологія. Рівні соціологічного знання	36
1.4. Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення	50
1.5. Соціологія і суспільство. Функції соціології. Роль соціології у розвитку сучасного українського суспільства	67
Питання для самоконтролю знань	77
Рекомендована література до розділу 1	80

Розділ 2	ЕТАПИ РОЗВИТКУ СОЦІОЛОГІЧНОЇ ДУМКИ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ КОНТЕКСТ.....	83
	2.1. Проблеми періодизації розвитку світової соціологічної думки. Протосоціологія: головні персоналії. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки.....	83
	2.2. Етапи розвитку соціології (за М. Елброу): основні напрямки та їх представники.....	87
	2.3. Соціологія в Росії та Україні: історія становлення та розвитку (друга половина ХІХ – 80-ті рр. ХХ ст.).....	112
	2.4. Особливості розвитку категоріально-понятійного апарату соціології. «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології. Обумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника.....	129
	Питання для самоконтролю знань.....	149
	Рекомендована література до розділу 2.....	154